

Vlerësimi i rasteve të kaninit të retinuar në maksillë dhe mandibulë

Matilda Shena, Eva Habazaj, Briana Muça, Eriela Spahiu

Autorë

Matilda Shena

Klinika dentare private “Megadent”, Tiranë, Shqipëri

Eva Habazaj

Klinika Stomatologjike Universitare, Tiranë, Shqipëri

Briana Muça

Klinika dentare private “Luxmeds & Dentals”, Tiranë, Shqipëri

Eriela Spahiu

Klinika dentare private “Spahiu”, Tiranë, Shqipëri

Për korrespondencë

Matilda Shena

matildareshulaj@gmail.com

ABSTRACT

Maxillary and mandibular impacted canines represent a frequently clinical problem and their treatment generally requires an interdisciplinary approach. In this study, the presence of retained canines was analyzed for the 5-year period (2020-2024) in two dental clinics in Tirana. The findings show that the percentage of retained canines is more frequent in maxilla 3.5% compared to the percentage of retained canines in the mandible with 1.7%. The study identified a higher number of cases in females and observed that most patients were asymptomatic.

Keywords: impacted canine, eruption, maxilla, mandible.

ABSTRAKTI

Kaninët e retinuar maksillarë dhe mandibularë përfaqësojnë një problem klinik që haset shpesh dhe trajtimi i tyre kërkon në përgjithësi një qasje ndërdisiplinore. Në këtë studim u analizua prania e kaninëve të retinuar për periudhën 5 vjeçare (2020-2024) në dy klinika dentare në Tiranë. Gjetjet tregojnë se përqindja e kaninit të retinuar është më e shpeshtë në maksillë 3.5% krahasuar më përqindjen e kaninit të retinuar në mandibulë me 1.7%. Studimi identifikoi një numër më të lartë të rasteve te femrat dhe tregoi se shumica e pacientëve ishin asimptomatikë.

Fjalët kyçe: kanini i retinuar, erupcion, maksillë, mandibulë.

Hyrje

Trajtimi ortodontik i kaninit të retinuar mbetet një sfidë për stomatologët duke përfshirë ekspozimin kirurgjikal të dhëmbit të retinuar, ndjekur nga ndërhyrja ortodontike për ta pozicionuar atë në harkun dentar. Humbja e kockës, resorbimi i rrënjëve dhe recesioni gingival rreth dhëmbëve të trajtuar janë disa nga ndërlikimet më të zakonshme që hasen [1].

Dhëmb i retinuar mund të përkufizohet si pozicioni infrakockor i dhëmbit pas kohës së pritshme të daljes [2,3]. Duke marrë parasysh kohën mesatare të erupcionit të tyre, kaninët konsiderohen të retinuar, kur ata mbesin pa erupcion në nofull minimumi 2 vjet më gjatë se koha mesatare e erupcionit të tyre, ndërkohë që formimi i rrënjës së tyre ka përfunduar (ata nuk kanë më forcë eruptive).

Për shkak të modelit të radhës së erupcionit, kaninët maksillarë janë të dytët më të prekur pas molarëve të tretë për sa i përket retinimit [4]. Retinimi i kaninit maksillar ndodh afërsisht në 2% të popullsisë dhe është dy herë më i zakonshëm tek femrat sesa tek meshkujt. Incidenca e kaninëve të retinuar në maksillë është më shumë se dyfishi i asaj në mandibullë; në 8% të pacientëve retinimi në maksillë është bilateral [5]. Përafërsisht një e treta e tyre janë të vendosura në anën labiale ndërsa dy të tretat janë të vendosura

në anën palatinale [6, 7]. Me diagnostikimin e hershëm, trajtimin e duhur kirurgjik dhe ortodontik, mund të arrihet rregullimi i simetrisë dhe okluzionit duke përmirësuar pamjen e pacientit dhe funksionin e përtypjes.

Kaninët maksillar preken 20 herë më shpesh se kaninët mandibularë. Në maksillë zakonisht eruptimi ndjek këtë rradhë: incizivë, paramolarë dhe më pas kaninët. Ata janë dhëmbët e fundit që eruptojnë (përveç molarëve të tretë) dhe duhet të kalojnë një distancë të konsiderueshme të gjatë nga vendi i formimit deri në okluzion. Eruptimi i tillë ndikon që kaninët në maksillë të preken më shpesh nga retinimi [8]. Një arsye tjetër që çon në një retinim më të shpeshtë të kaninëve në maksillë mund të jetë hapësira e kufizuar për eruptim, pasi kaninët maksillarë eruptojnë midis dhëmbëve që tashmë janë në okluzion [9]. Kaninët mandibularë normalisht eruptojnë para kaninëve maksillarë. Nëse rradha e eruptimit është e favorshme, kaninët duhet të eruptojnë përpara paramolarëve. Kaninët e përhershëm mandibularë zakonisht eruptojnë rreth moshës 10-11 vjeç [10]. Kaninët mandibularë humbasin aftësinë e tyre për të eruptuar për shkak të pozitës dhe këndit jo të përshtatshëm në nofullën e poshtme [10]. Prevalenca e retinimit të kaninit mandibular është raportuar të jetë 0.92-1.35% [13], ndërsa prevalenca e transmigrimit të kaninit mandibular është gjetur të jetë 0.1-0.76% [8,9,11,12,14, 15].

Qëllimi i studimit

Qëllimi i këtij studimi është vlerësimi i frekuencës së kaninit të retinuar në maksillë dhe mandibulë për periudhën 2020-2024 në dy klinikat dentare private në Tiranë.

Materiali dhe metoda

Janë ekzaminuar 224 pacientë gjatë viteve 2020-2024, në dy klinika dentare në Tiranë. Pacientët iu nënshtruan trajtimit ortodontik me aparate ortodontike fikse dhe të lëvizshme. Në mesin e tyre u identifikuan pacientët me kaninë të retinuar. Për identifikimin e kaninëve të retinuar është bërë ekzaminimi klinik dhe radiologjik (Figura 1A-B, 2) i pacientëve.

Për të konstatuar retinimin e kaninit, u përdorën shenjat e mëposhtme klinike:

- Eruptimi i vonuar i kaninit të përhershëm maksillar dhe perzistimi i kaninit të qumështit në harkun dentar.
- Eruptimi i vonuar i incizivit lateral maksillar, animi distal ose migrimi i tij.
- Proinklinimi i incizivëve mandibular.

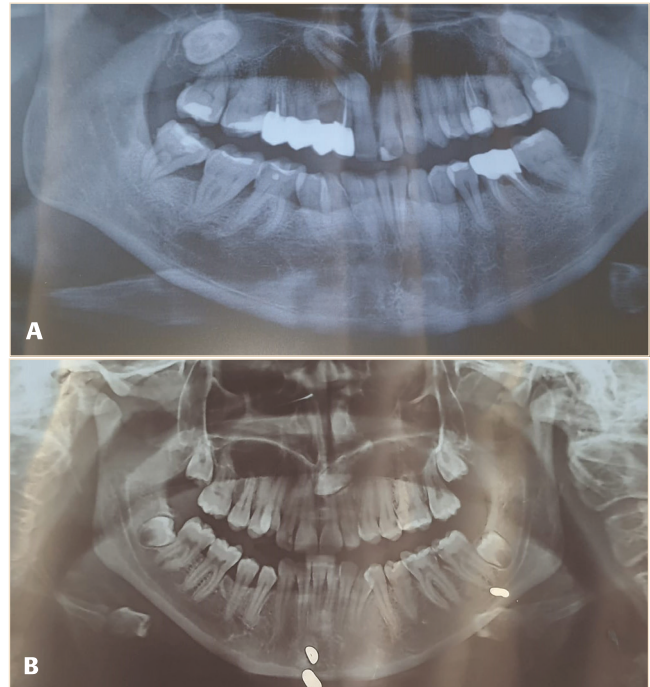

Figura 1 Grafi panoramike. **A** Kanin i retinuar në anën e djathtë të maksillës. **B** Kanin i retinuar në anën e majtë të maksillës.

Figura 2 Grafi panoramike. Kanin i retinuar në mandibulë.

Këto përkufizime janë përdorur edhe në studime të ngjashme [4].

Të dhënat e pacientëve të evidentuara në kartelat mjekësore u përdorën për këtë studim dhe u regjistruan në një database excel-i për analizë statistikore.

Rezultatet

Në **Tabelën 1** janë paraqitur frekuenca dhe përqindja e pacientëve sipas gjinisë. Nga 224 pacientë janë 151 (67%) femra dhe 73 (33%) meshkuj. shumica janë të gjinisë femra, rreth 2 herë më shumë femra sesa meshkuj.

► **Tabela 1** Numri i pacientëve të paraqitur për trajtim ortodontik sipas gjinisë.

Gjinia	Frekuenca (n)	Përqindja
Femra	151	67%
Meshkuj	73	33%
Gjithsej	224	100%

Në **Tabelën 2** janë paraqitur rastet me kanin të retinuar, ku nga 224 pacientë gjithësej janë 12 raste me kanin të retinuar, prej të cilëve 8 në maksillë dhe 4 në mandibulë. Vihet re se përqindja e kaninit të retinuar është më e madhe në maksillë (3.5%) krahasuar më përqindjen e kaninit të retinuar në mandibulë (1.7%).

► **Tabela 2** Numri i pacientëve me kaninë të retinuar.

	Frekuenca (n)	Përqindja
Numri total i pacientëve	224	100%
Raste me kaninë të retinuar	12	5,35%
Në maksillë	8	3.57%
Në mandibulë	4	1.78%

Në **Tabelën 3** janë paraqitur rastet me kanin të retinuar sipas gjinisë dhe nofullës. Nga 8 raste me kaninë të retinuar në maksillë 3 ishin meshkuj dhe 5 femra. Nga 4 raste me kaninë të retinuar në mandibulë 1 ishte i gjinisë mashkullore dhe 3 të gjinisë femërore. Kaninët e retinuar ishin bilateral vetëm tek një rast dhe unilateral në shtatë raste. Në dy pacientë u vu re prania e kaninit të qumështit në momentin e diagnostikimit. Kanini i retinuar ishte unilateral tek të katërt pacientët. Në tre raste u vunë re kaninë të retinuar në anën e djathtë dhe një në anën e majtë. Asnjë nga pacientët nuk kishin të dhëna nga anamneza për raste traumatike dhe nuk vuanin nga çrregullime sistemike.

► **Tabela 3** Shpërndarja e rasteve me kanin të retinuar sipas gjinisë dhe nofullës.

Gjinia	Maksillë	Mandibulë	Gjithsej
Femra	5	3	8
Meshkuj	3	1	4
Gjithsej	8	4	12

Diskutimi

Sipas studimit tonë përqindja e kaninit të retinuar është më e lartë në maksillë (3.5%), krahasuar më përqindjen e kaninit të retinuar në mandibulë (1.7%). Kjo përputhet edhe me studime të tjera [3,5,9].

Në studimin tonë evidentohen dy herë më shumë femra sesa meshkuj me kanin të retinuar në mandibulë. Në dy studime të kryera nga Aydin me bp. [16] vihen re më shumë pacientë femra sesa meshkuj me kanin të retinuar. Për dallim nga këto rezultate, në studimin e kryer nga Agastra me bp. [4] vihen re më shumë meshkuj se femra të prekura. Kjo është gjetur gjithashtu edhe në një studim sistematik që ka analizuar këtë dukuri [17]. Në studimin e Yavuz me bp. [18] u gjetën më shumë kaninë të impaktuar në anën e djathtë se në anën e majtë. Ndërsa në studimin e kryer nga Agastra me bp. janë gjetur më shumë kaninë të impaktuar në anën e majtë [4]. Në studimin tonë nuk kemi bërë një analizë të këtillë.

Disa prej mospërputhjeve midis studimeve në lidhje me shpeshësinë e shfaqjes së kaninit të retinuar por dhe diferencat në karakteristikat të tjera mund të jenë për shkak të dallimeve metodologjike si dhe popullatave të ndryshme të marra në studim.

Përfundimi

Kaninët e retinuar maksillarë dhe mandibularë përfaqësojnë një problem klinik që haset shpesh dhe trajtimi i tyre kërkon në përgjithësi një qasje ndërdisiplinore. Studimi ynë tregon që kanini i retinuar më shpesh paraqitet në maksillë sesa në mandibulë. Studime të mëtejshme janë të nevojshme për të patur një informacion më të gjerë për vlerësimin e kaninëve të retinuar në Shqipëri me qëllim marrjen e masave për zhvillimin e protokolleve efektive për diagnostikim dhe trajtim.

Literatura

- [1] Juvvadi S, Medapati Rama HR, Anche S, Manne R, Gandikota C. Impacted canines: Etiology, diagnosis, and orthodontic management. *Journal of Pharmacy and Bioallied Sciences*. 2012;4(6):234.
- [2] Power SM, Short MB. An investigation into the response of palatally displaced canines to the removal of deciduous canines and an assessment of factors contributing to a favourable eruption. *Br. J. Orthod*. 1993;20:215-23. [PubMed] [Google Scholar]
- [3] Litsas G. A review of early displaced maxillary canines: Etiology, diagnosis and interceptive treatment. *Open Dent J*. 2011;5:39-47. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]
- [4] Eanda Agastra, Saettone M, Parrini S, Cugliari G, Deregiibus A, Tommaso Castrolforio. Impacted Permanent Mandibular Ca-

- nines: Epidemiological Evaluation. *Journal of Clinical Medicine*. 2023 Aug 18;12(16):5375–5.
- [5] Bishara SE. Impacted maxillary canines: A review. *Am J Orthod Dentofacial Orthop*. 1992;101:159–71. [PubMed] [Google Scholar]
- [6] Ericson S, Kuroi J. Early treatment of palatally erupting maxillary canines by extraction of the primary canines. *Eur J Orthod*. 1988;10:283–95. [PubMed] [Google Scholar]
- [7] Mitchell L, editor. *An Introduction to Orthodontics*. 3rd ed. w York: Oxford University Press; 2007. pp. 147–56. [Google Scholar]
- [8] Kamiloglu, B.; Kelahmet, U. Prevalence of impacted and transmigrated canine teeth in a Cypriot orthodontic population in the Northern Cyprus area. *BMC Res. Notes* 2014, 7, 346. [CrossRef] [PubMed]
- [9] Aktan, A.M.; Kara, S.; Akgünlü, F.; Malkoç, S. The incidence of canine transmigration and tooth impaction in a Turkish subpopulation. *Eur. J. Orthod*. 2010, 32, 575–581. [CrossRef]
- [10] Hudson, A.P.G.; Harris, A.M.P.; Mohamed, N. Early identification and management of mandibular canine ectopia. *SADJ J. S. Afr. Dent. Assoc. Tydskr. Van Suid-Afr. Tandheelkd. Ver.* 2011, 66, 462–464, 466–467
- [11] Tarsariya, V.M.; Jayam, C.; Parmar, Y.S.; Bandlapalli, A. Unusual intrabony transmigration of mandibular canine: Case series (report of 4 cases). *BMJ Case Rep*. 2015, 2015, bcr2014205398. [CrossRef] [PubMed]
- [12] Madiraju, G.S.; Rao, K.S.; Singamaneni, V. A rare case of transmigration of mandibular canine associated with an odontoma. *BMJ Case Rep*. 2013, 2013, bcr2013009658. [CrossRef] [PubMed]
- [13] Dalessandri, D.; Parrini, S.; Rubiano, R.; Gallone, D.; Migliorati, M. Impacted and transmigrant mandibular canines incidence, aetiology, and treatment: A systematic review. *Eur. J. Orthod*. 2016, 39, 161–169. [CrossRef]
- [14] Martínez-Rodríguez, C.; Martínez-Rodríguez, N.; Alamán-Fernández, J.M.; Ruiz-Sáenz, P.L.; Santos-Marino, J.; Martínez-González, J.M.; Barona-Dorado, C. Dental Transmigration: An Observational Retrospective Study OF52 Mandibular Canines. *Biology* 2022, 11, 1751. [CrossRef]
- [15] Power SM, Short MB. An investigation into the response of palatally displaced canines to the removal of deciduous canines and an assessment of factors contributing to a favourable eruption. *Br J Orthod*. 1993;20:215–23. [PubMed] [Google Scholar]
- [16] Aydin, U.; Yilmaz, H.; Yildirim, D. Incidence of canine impaction and transmigration in a patient population. *Dentomaxillofac. Radiol*. 2004, 33, 164–169. [CrossRef] [PubMed]
- [17] Dalessandri, D.; Parrini, S.; Rubiano, R.; Gallone, D.; Migliorati, M. Impacted and transmigrant mandibular canines incidence, aetiology, and treatment: A systematic review. *Eur. J. Orthod*. 2016, 39, 161–169. [CrossRef]
- [18] Yavuz, M.S.; Aras, M.H.; Büyükkurt, M.C.; Tozoglu, S. Impacted Mandibular Canines. *J. Contemp. Dent. Pract*. 2007, 8, 78–85. [CrossRef] [PubMed]